



ABORDĂRI PRIVIND TRANSFORMAREA STRUCTURALĂ A FORȚELOR TERESTRE DIN ȚĂRILE MEMBRE NATO ÎN CONTEXTUL ACTUAL AL PROVOCĂRILOR POLITICO-MILITARE

APPROACHES ON THE STRUCTURAL TRANSFORMATION OF THE LAND FORCES FROM NATO MEMBER STATES IN THE CURRENT CONTEXT OF THE POLITICAL-MILITARY CHALLENGES

Col.drd. Adrian NOUR*

Articolul propune o analiză a transformărilor structurale și conceptuale recente ale forțelor terestre din armatele statelor membre NATO în actualul mediu de securitate. Modificările permanente de riscuri și amenințări la adresa Alianței au condus în ultimele decenii la abordări diferite de la stat la stat ale transformării forțelor terestre din țările Alianței. Deși interesele politico-economice ale statelor NATO au fost uneori diferite, în perioada analizată s-a remarcat o abordare comună și cuprinzătoare a căilor de transformare datorită nevoii de asigurare a unui nivel de securitate comună cât mai ridicat. În cadrul transformărilor structurilor militare ale Alianței, un loc important îl ocupă transformarea forțelor terestre. Aceste transformări au avut un rol foarte important atât în crearea unor forțe de răspuns capabile să elimine o serie de vulnerabilități create de potențiali adversari politico-militari, cât și în acțiunile militare desfășurate în diferitele teatre de operații.

The article proposes an analysis of the recent structural and conceptual changes of the land forces from NATO armies in the current security environment. In the last decades, the permanent changes in risks and threats against the Alliance have led to different approaches of the land forces transformations from Alliance countries. Although the political and economic interests of the NATO members were sometimes different, in the analyzed period it was noted a comprehensive and common approach of the transformation ways due to the need to ensure a high common security level. In the transformation of the NATO military structures, an important place is represented by the land forces transformation. These changes have had an important role both in the creation of some response forces capable to eliminate a series of vulnerabilities created by potential politico-military adversaries and in the military actions carried out in various theaters of operations.

Cuvinte-cheie: forțe terestre; securitate; transformare; echipamente militare; management.

Keywords: land forces; security; transformation; military equipment; management.

Vulnerabilități ale securității euroatlantice

Intensificarea fenomenului globalizării în toate domeniile de activitate umană a condus la prognozarea dificilă a evoluției unui mediu de securitate și de cooperare din ce în ce mai complex, în condițiile schimbărilor repetate ale tipurilor de riscuri și amenințări la adresa tuturor statelor. O evoluție tumultuoasă a mediului de securitate și de

stabilitate a fost înregistrată, în ultimele decenii, în zona de interes a Alianței Nord-Atlantice care, pe fondul dispariției principalului său adversar politico-militar reprezentat de țările Tratatului de la Varșovia și în goana după gestionarea resurselor energetice globale, a fost confruntată cu o multitudine de amenințări din partea unor actori politico-militari nu foarte puternici, dar cu o varietate mare de posibilități de agresiune.

Acești adversari și-au concentrat eforturile pe lovituri menite să slăbească puterea Alianței, cel mai adesea prin atacuri teroriste împotriva unor

*Regimentul 61 RAA „Pelendava”, Craiova
e-mail: adriannour@yahoo.com



grupuri de persoane civile din statele membre, sau prin încercări de destabilizare a instituțiilor guvernamentale ale statelor membre NATO prin atacuri cibernetice sau de altă natură nonmilitară (mediatică, informațională, culturală etc.). Deși modalitățile de atac la adresa securității statelor aliate au avut un spectru foarte larg (specifice războiului hibrid), cele cu impact deosebit au fost atacurile teroriste: 11 septembrie 2001 – SUA, World Trade Center și Pentagon; 11 martie 2004 – Spania, zece explozii provocate în trenurile din Madrid; 7 iulie 2005 – Marea Britanie, patru atentate sinucigașe în metroul din Londra; 18 iulie 2012 – Bulgaria, atentat la bordul unui autobuz cu turiști israelieni în Burgas; 7 ianuarie 2015 – Franța, atac terorist la sediul publicației Charlie Hebdo din Paris; 13 noiembrie 2015 – Belgia, atentate cu dispozitive explozibile la metroul din Bruxelles și la aeroportul internațional Zaventem; peste 30 de atentate teroriste numai în 2016 cu dispozitive explozive sau atacuri armate în Turcia (în special, în Istanbul și în Ankara). Este de remarcat faptul că în scenariile atentatelor teroriste își face tot mai mult loc utilizarea de mijloace de atac neașteptate (aeronave de pasageri, în cazul WTC din 2001, sau autocamioane de mare tonaj, în cazurile atentatelor de la Nisa din 14 iulie 2016 și de la Berlin din 20 decembrie 2016). Aceste mijloace uzuale deschid o nouă perspectivă în planificarea de către teroriști a atentatelor, aceea a folosirii de mijloace cotidiene ca unelte de atac, ceea ce face aproape imposibilă prognozarea lor în activitatea structurilor de securitate.

În afara atentatelor teroriste comise, în principal, de către fundamentalistii islamici, o importanță deosebită asupra securității Alianței o reprezintă evoluția politico-militară din Rusia, evoluție care a creat în Regiunea Extinsă a Mării Negre o zonă de instabilitate și de impredictibilitate. Destrămarea Pactului de la Varșovia a însemnat pentru Rusia și statele sovietice pierderea unor importante zone de influență din Europa de Est, dar mai ales pierderea unor interese economice fundamentale legate de piețe de desfacere semnificative pentru resursele energetice proprii (petrol și gaze), precum și pierderea unor importante resurse (alimente, minereuri, produse finite etc.) necesare ramurilor economice ale Rusiei.

Destrămarea Tratatului de la Varșovia a însemnat pentru țările occidentale îndepărtarea

de la granițe a pericolului rusesc prin extinderea NATO către Est (prin aderarea țărilor est-europene) și diminuarea semnificativă a puterii politice, economice și militare a principalului adversar al Alianței. Însă, Rusia, redusă ca putere economică și militară, cu eforturi bugetare însemnate și-a dezvoltat industria de apărare, și-a modernizat și reorganizat forțele militare redevenind, după aproape două decenii, un adversar redutabil al NATO. Această forță militară i-a permis invadarea, în 2014, a Ucrainei și acapararea peninsulei Crimeea, fapt care i-a asigurat superioritatea militară navală și aeriană în zona Mării Negre și accesul către spațiul mediteranean. În plus, politica agresivă a Rusiei împreună cu desfășurarea unui volum mare de trupe și echipamente militare în Crimeea, Kaliningrad, Transnistria și estul Ucrainei au forțat Alianța la implementarea de măsuri drastice pentru stoparea unor eventuale agresii realizate de Rusia în vederea extinderii către Europa de Est.

O altă vulnerabilitate la adresa securității euroatlantice și, în special, a celei europene este reprezentată, în ultima perioadă, de fenomenul migraționist. Pe fondul luptelor începute în 2011, în Siria, precum și din cauza conflictelor interetnice din celelalte țări din Orientul Apropiat și Mijlociu (Liban, Israel, Jordania, Irak, Iran), o mare parte din populația civilă afectată de război a migrat prin Turcia sau pe cale maritimă către țările dezvoltate din Europa Occidentală (Germania, Franța, Austria, Marea Britanie etc.). Amploarea fenomenului migraționist a provocat în această perioadă importante probleme țărilor de destinație, cu atât mai mult cu cât s-a suprapus peste migrația populației din țările mai puțin dezvoltate din Europa de Est și cu migrația populației din zonele de conflict din Africa de Nord (Egipt, Libia, Algeria, Sudan etc.). Fenomenul migraționist nu a adus în Europa numai un însemnat aflux de populație, ci mai ales a produs un amestec de culturi, religii și ideologii care au avut ca rezultat conflicte între populația nou-venită și cetățenii nativi. Totodată, cu acest aflux de populație a migrat un număr însemnat de cetățeni de diferite naționalități cunoscuți ca simpatizanți sau cu legături cu organizații teroriste, care au impus transformări organizaționale și conceptuale ale instituțiilor de securitate din Europa, în special în domeniul informațional al cooperării transfrontaliere.

Una dintre vulnerabilitățile cele mai importante ale securității Nord-Atlantice poate fi considerată



scindarea intereselor principalelor forțe ale Alianței, în contextul asigurării sprijinului comun de securitate (conform Articolului 5 al Tratatului), pentru oricare dintre membrii Alianței. Dacă în ultima perioadă SUA și-a concentrat interesele în zona Mării Chinei și în Pacific, iar Canada a vizat Arctica¹, pentru statele din Europa principalele amenințări resimțite sunt terorismul islamic, migrația necontrolată și, nu în ultimul rând, Rusia, cu noua sa doctrină de securitate multidimensională, cu tendințele de recucerire a zonelor de influență către Vest și cu controlul hidrocarburilor indispensabile în Europa.

De o foarte mare importanță în domeniul securității euroatlantice se bucură dezvoltarea tehnologică din ultimele decenii. Deși această dezvoltare și-a pus o puternică amprentă asupra echipamentelor utilizate de forțele militare ale NATO, aceasta constituie și o veritabilă vulnerabilitate ce poate crea importante probleme de impredictibilitate a securității statelor membre. Dezvoltarea neuniformă a nivelului tehnologic al sistemelor de armamente din cauza investițiilor diferențiate în industriile de apărare, precum și a conceptelor și a procedurilor adoptate a creat la nivelul Alianței dezechilibre semnificative în privința posibilităților de apărare a statelor membre care pot provoca divergențe între membrii NATO. De aceea, în urma creșterii nivelului de pericol la adresa Alianței și echilibrarea eforturilor financiare a fost necesară impunerea unui sistem de standardizare tehnologică și a unor condiționări legate de nivelul minim al investițiilor în rețehnologizare pentru fiecare dintre statele membre. De asemenea, dezvoltarea tehnologică a echipamentelor civile cu impact asupra securității euroatlantice necesită intervenții legislative care să limiteze urmările acestora. Exemple semnificative pot fi considerate următoarele: utilizarea neautorizată a spațiului aerian, terestru, marin sau submarin de echipamente autonome (drone) care pot cauza conflicte interstatale; crearea de viruși informatici specializați ce pot provoca alarme false pentru sistemele de securitate, îndeosebi pentru cele nucleare; folosirea de programe software neautorizate care permit supravegherea sistemului informațional al NATO și chiar introducerea în sistem a informațiilor eronate/false ce pot inițializa conflicte etc.

În cadrul principalelor vulnerabilități

menționate se disting mai multe direcții de acțiune ce pot constitui alte categorii de vulnerabilități și care pot genera însemnate riscuri la adresa securității Alianței. Spectrul acestor riscuri și vulnerabilități devine din ce în ce mai diversificat având un accentuat caracter impredictibil din cauza permanentelor transformări ale situației geostrategice.

Transformările forțelor terestre din statele membre NATO

Evoluția forțelor terestre ale statelor NATO a însemnat, după terminarea Războiului Rece, transformarea din forțe naționale masive (dezvoltate în contrapondere a forțelor sovietice) în forțe reduse numeric, mai ușoare, sustenabile, concepute în principal să îndeplinească un spectru larg de activități și dezvoltate astfel încât să funcționeze, principal, într-un sistem de coaliții multinaționale. Această evoluție s-a bazat, în principal, pe experiența operațională dezvoltată în acțiunile militare multinaționale din Angola, Somalia, Sudan, Balcani, Irak, Afganistan etc. Acest curs de dezvoltare s-a datorat, însă, și efectelor crizei economice mondiale asupra bugetelor de apărare, efecte agravate de diminuarea sprijinului politic și public pentru angajarea forțelor armate naționale în conflicte străine de teritoriul național sau ale spațiului euroatlantic.

Una dintre vulnerabilitățile importante ale Alianței a devenit astfel problema volumului și a capacității de ripostă a forțelor terestre. De asemenea, o atenție remarcabilă a fost acordată importanței acestora în operațiile militare viitoare, întrucât în ultima perioadă s-a evidențiat interesul deosebit acordat investițiilor în dezvoltarea cu preponderență a forțelor aeriene și navale, pentru asigurarea unei proiecții adecvate a forțelor dincolo de granițele Alianței, precum și tendinței de realizare a unor capacități destinate pentru operații amfibii sau aeriene de tip antiacces în zona de interes.

Lecciónile învățate din experiența teatrelor de operații au reliefat faptul că războiul modern este, în principal, o problemă de control a unor teritorii și a unei populații aflate într-o zonă de conflict și care va solicita întotdeauna un număr suficient de trupe din forțele terestre care să garanteze un nivel asumat de echilibru și stabilitate. La nivel strategic, operațional și tactic, forțele terestre reprezintă cerința majoră de acțiune în timp foarte



scurt pentru a menține un anumit curs în secvențele de intervenție, stabilizare și normalizare, specifice unei operații militare în teren.

În ultima perioadă însă, datorită evoluției fenomenelor politico-militare din zona Alianței, transformările forțelor terestre au căpătat noi direcții de dezvoltare, simțindu-se tot mai acut nevoia de trecere de la „forțe NATO dislocabile” la „forțe NATO gata de intervenție”² necesare în special în cazul amenințării unei Rusii expansioniste (către flancul estic al Alianței), sau a intensificării fenomenelor teroriste și migraționiste.

Transformările esențiale ale forțelor terestre după sfârșitul Războiului Rece au constat în principal în:

- schimbarea radicală a structurilor de comandă odată cu implementarea comenzilor permanente multinaționale;
- creșterea importanței sistemului informațional în procesul decizional și creșterea vitezei de reacție prin introducerea de sisteme informatice și de transmisii de date cu un nivel ridicat de complexitate tehnologică până la nivelul luptătorului;
- echipamentele „masive” caracteristice Războiului Rece (artilerie, tancuri etc.) au fost înlocuite treptat cu generații noi de echipamente high-tech specifice războiului bazat pe rețea;
- un volum mare de rezerviști a fost înlocuit de un număr redus de militari profesioniști mult mai bine instruiți și echipați;
- doctrinele au fost modificate și adaptate la abordarea cuprinzătoare a fenomenelor politice, militare și civile ce guvernează intervențiile armate moderne.

Aceste transformări au fost adecvate perioadei post-Război Rece, perioadă caracterizată de creșterea nivelului mondial de securitate prin diminuarea sensibilă a puterii politico-militare a Rusiei, determinată de aderarea la Alianță a statelor din Europa de Est. În această interval de timp, tensiunile interstatale din spațiul Nord-Atlantic nu au reprezentat vulnerabilități importante.

Reformarea forțelor terestre după desființarea Pactului de la Varșovia a debutat în anul 1990 când s-a impus necesitatea profesionalizării și restructurării armatelor occidentale din NATO, obiectiv îndeplinit cu anumite excepții: Turcia, Grecia, Danemarca, Estonia, Norvegia. Pentru exemplificare, efectivele armatei Franței s-au redus de la 270.000 la aproape 120.000, în perioada 1996

- 2013; în Marea Britanie, procesul de transformare a însemnat reduceri până la 100.000, în 2013, fiind planificate reduceri de până la 82.000, în 2020; în Germania, reducerea efectivelor a fost și mai accentuată, de la 240.000 (din care 125.000 de militari în termen), în 1996, la 61.000 de militari.

Forțele terestre ale țărilor care au aparținut Pactului de la Varșovia și care au aderat în acest interval de timp la NATO au suferit transformări mult mai însemnate decât cele occidentale. Dacă în anii '90 acestea au traversat o perioadă agitată de transformări structurale, în perioada de preaderare la NATO aceste categorii de forțe armate au fost obligate să își reducă masiv efectivele și să elimine importante cantități de echipamente (în special, cele de proveniență sovietică) pentru a îndeplini criteriile de interoperabilitate necesar a fi obținute în procesul de aderare. Efectivele forțelor terestre ale Bulgariei au fost reduse de la 50.500, în 1996, la 16.300, în 2013, iar cele patru brigăzi de tancuri au fost eliminate în favoarea unităților mecanizate de infanterie ușoară cu mobilitate crescută, în timp ce în Polonia efectivele forțelor terestre s-au redus cu 75% în aceeași perioadă, în scopul profesionalizării militarilor.

Reduceri însemnate de personal și echipamente militare înregistrate în toate statele NATO au condus la limitări ale forțelor dislocabile ce ar putea fi puse la dispoziția Alianței în operațiile multinaționale. Tendința generală este în favoarea operațiilor bazate pe coaliție, utilizarea forțelor pentru operații speciale și pe accentuarea folosirii sistemelor robotizate fără pilot (vehicule aeriene fără pilot – UAV, roboți specializați în neutralizarea dispozitivelor explozive improvizate – IED, sau sisteme multidrone care pot anihila orice sistem de apărare) pentru înlocuirea personalului necesar și evitarea pierderilor umane. Și totuși, având în vedere disponibilitatea redusă a rezerviștilor legată de asigurarea la nevoie a unei forțe de rezervă puternice, principala preocupare a forțelor terestre a rămas în continuare calitatea instruirii personalului activ.

Transformările forțelor terestre nu au vizat numai volumul de trupe, ci și capacitatea de ripostă a sistemelor de armamente. Accelerarea ritmului operațiilor recente suprapuse peste limitările datorate reducerilor de echipamente și trecerea de la echipamentele grele (tancuri, artilerie, rachete și sisteme complexe de avertizare timpurie etc.)



la echipamente ușoare (autovehicule blindate de teren, transportoare etc.) au contribuit la schimbări importante ale conceptelor ce guvernează modul de desfășurare a operațiilor. Astfel, în timp ce în țările din Europa de Est se dezvoltă structuri reduse numeric, ușoare și mobile (mai puțin costisitoare), centrul de greutate al echipamentelor grele s-a stabilizat în câteva state occidentale (Franța, Marea Britanie și Germania cu 450 – 600 de tancuri moderne de luptă). Aceste state care beneficiază de bugete consistente și de sprijinul unor puternice industrii de apărare dezvoltate în timp îndelungat reprezintă suportul principal de înzestrare al unor forțe terestre multinaționale ce pot interveni la nevoie într-un mediu operațional. Însă și aceste state s-au confruntat cu efectele crizei economice care au condus Germania la reducerea comenzilor de elicoptere multirol NH90s de la 122 la 64 de unități, elicoptere de atac Tiger de la 80 la 40, tancurile Leopard 2 înregistrând o scădere de la 350 la 225 de unități etc. Din cauza aceleiași crize economice, care a dus la reduceri bugetare ale sistemului de apărare, Marea Britanie a renunțat în aceeași perioadă la sistemul de artilerie AS-90 dezvoltat de BAE Systems și la 188 de tancuri ale forțelor terestre.

Din dorința de dezvoltare a propriilor industrii de apărare și de asigurare a unor perspective previzioniste pe termen lung asupra posibilităților proprii de înzestrare, statele occidentale au provocat și vulnerabilități însemnate în sistemul de apărare multinațională al NATO. Marile puteri occidentale din Europa (Germania, Regatul Unit, Franța, Italia), dar și Turcia și-au dezvoltat propriile modele de tancuri grele care necesită în operațiile comune un suport logistic și de mentenanță foarte voluminos și uneori dificil de realizat. De asemenea, forțele terestre din statele europene sunt înzestrate cu șaptesprezece tipuri principale de transportoare blindate și derivate ale acestora, cu performanțe și cerințe de sprijin diferite. Din considerente economice, sunt păstrate în înzestrare stocuri de echipamente de generații diferite, fapt care îngreunează și mai mult suportul logistic necesar asigurării disponibilității acestora.

O caracteristică importantă a transformării forțelor terestre, din punct de vedere al echipamentelor militare, o reprezintă trecerea de la echipamente grele și cu mobilitate redusă la echipamente ușoare, cu o protecție sporită și

mobilitate remarcabilă. Implicarea forțelor terestre în operațiile din Irak și Afganistan unde s-au confruntat cu pericolul dispozitivelor explozive improvizate (IED) a condus la renunțarea la transportoarele greoaie și cu protecție scăzută în favoarea echipamentelor de tip MRAP – Mine-Resistant Ambush Protected – care au înlocuit în misiuni o mare parte dintre clasicele HMMWV – High Mobility Multipurpose Wheeled Vehicle.

Transformarea forțelor terestre din ultima perioadă, determinată de nevoia de creștere a eficienței de răspuns și a rapidității de reacție la noile tipuri de amenințări, a condus la necesitatea constituirii la nivelul Alianței a unei forțe puternice de intervenție rapidă (NRF – The NATO Response Force) de aproximativ 30.000 de militari prin contribuția comună a statelor membre cu trupe și echipamente militare. Această forță de răspuns a fost concepută ca o forță multinațională de sprijin pentru misiunile NATO și care utilizează un concept de rotație a forțelor dezvoltat și aprobat cu ocazia Summitului de la Praga, din 22 noiembrie 2002. Pe lângă executarea apărării colective a membrilor Alianței (în baza Articolului 5 al Tratatului), NRF reprezintă o forță militară certificată de NATO, care se bazează pe integrarea și standardizarea contingentelor naționale și care poate efectua o mare varietate de misiuni: operații în sprijinul păcii, precursor al unei forțe mult mai voluminoase și mai puternice, gestionare a crizelor, protecția unor infrastructuri critice, intervenții în caz de dezastre etc. NRF este alcătuită din: elementul de comandă și control (aflat sub comanda Comandamentului Suprem Aliat din Europa – SACEUR); forța de răspuns imediat (IRF – Immediate Response Force) cu rol de răspuns inițial în caz de criză; forțele de răspuns de rezervă (RFP – Response Force Pool) care sunt forțe naționale dislocabile, rotaționale, cu un spectru larg de capacități de comandă, control, luptă și sprijin.

După evenimentele din 2014, din Ucraina, NRF, ca și componentă înaintată a forțelor terestre, a căpătat o importanță deosebită în răspunsul la provocările de securitate generate de Rusia, dar și la riscurile provenite din Orientul Mijlociu și Africa de Nord. La Summitul NATO din Țara Galilor³ (Newport, 4-5 septembrie 2014) a fost inițiată constituirea unei Grupări Multinaționale de Forțe cu un nivel de Reacție Foarte Ridicat (VHRJTF/VJTF – Very High Readiness Joint Task Force),



constituită din pachete de forțe cu capacitate de acțiune rapidă și care să fie în măsură să răspundă în mod adecvat la potențiale provocări și amenințări. Forța comună aliată a fost dezvoltată pentru întărirea apărării colective și în special pentru descurajarea unor posibile amenințări din partea Rusiei. Aceasta va constitui o prezență constantă pe teritoriile aliaților estici, prezență în sistem rotațional bazată pe contribuții cu echipamente, trupe și elemente de comandă-control ale tuturor statelor NATO.

După 2012, în acord cu *Inițiativa Forțelor Conectate* (set de politici NATO de ridicare a nivelului de interoperabilitate în domeniul tehnologic și al instruirii), în cadrul VHRJTF au fost constituite și operaționalizate sistemele de comandă-control (comandamente de tip NFIU – NATO Force Integration Unit) în Bulgaria, Estonia, Letonia, Lituania, Polonia și România, care și-au dezvoltat capabilitățile prin participarea la exerciții militare comune de anvergură și care vor servi în viitor ca legătură între forțele naționale și forțele multinaționale NATO. Pentru eliminarea stării de insecuritate și de instabilitate a flancului estic al Alianței, conform declarației adoptate la Summitul NATO de la Varșovia (8-9 iulie 2016), aceste comandamente NATO vor fi completate cu structuri de tipul brigăzilor multinaționale cu sprijin aerian, naval și de operații speciale, structuri ce vor fi consolidate prin proiecte noi de infrastructură și vor fi certificate în urma participării la un număr mult mai însemnat de exerciții NATO planificate până în anul 2022.

Concluzii

Transformarea forțelor terestre din țările NATO s-a accentuat în anii '90, odată cu apariția unui dezechilibru de forțe politico-militare la nivel mondial reprezentat de finalizarea Războiului Rece. Acest dezechilibru a condus la un proces de reducere a utilizării intensive a forțelor terestre ca mijloc de asigurare a securității și a stabilității, în favoarea dezvoltării unor forțe de menținere a păcii sau de intervenție în situații de urgență. Reformele care au stat la baza transformării structurale a Alianței combinate cu efectele crizei economice globale ce au caracterizat perioada ultimelor două decenii și jumătate au permis decidenților politici luarea unor măsuri de reduceri substanțiale a cheltuielilor militare, în special în categoria forțelor terestre. Aceste reduceri s-au materializat atât în domeniul înzestrării, cât și în scăderea semnificativă a volumului de personal, cu efecte

negative în evoluția tehnologică și conceptuală a acestei categorii de forțe. Ca urmare, revenirea în forță pe scena politico-militară a Rusiei în anul 2014 (odată cu anexarea Crimeei) a surprins în mod neplăcut NATO, care a fost nevoită să își reconstruiască urgent sistemul de forțe terestre pentru inițierea măsurilor impuse de noul mediu de insecuritate și de instabilitate de la granițele sale.

S-a dovedit faptul că în spațiul euroatlantic, pe lângă problemele migraționiste și cele din Orientul Mijlociu, Rusia (deși cu probleme economice majore) a redevenit o putere militară importantă, care și-a întărit în mod semnificativ forțele armate prin investiții masive în industria de apărare. Aceasta a facilitat înzestrarea forțelor armate rusești cu echipamente high-tech de ultimă generație, fapt care a propulsat Rusia pe locul doi, după Statele Unite, ca putere militară în anul 2016 (conform clasamentului realizat în fiecare an de site-ul Global Firepower). Acest fapt a determinat Alianța să își consolideze solidaritatea transatlantică și să își intensifice măsurile de reorganizare și de transformare, astfel încât să poată contracara orice posibile amenințări.

Deși cele două decenii de transformări succesive ale forțelor terestre ce au caracterizat etapa de extindere a NATO au însemnat, în cea mai mare parte, reduceri de personal și echipamente, în ultimii ani se constată la nivelul Alianței o nouă abordare a acestui domeniu, abordare datorată realității care a dovedit faptul că numai prezența fizică a forțelor terestre poate oferi speranțe de rezolvare în teren a unor posibile crize și obținerea de stabilitate și securitate.

NOTE:

- 1 Donnelly Chris, *Understanding NATO's evolution and current challenges*, The Institute for Statecraft, 15 April 2016, p. 1.
- 2 Lasconjarias Guillaume, *NATO's land forces: Losing ground*, American Enterprise Institute, 4 June 2014, p. 1.
- 3 Benitez Jorge, *Infographic: Transformation of NATO Forces After Wales Summit*, 11 June 2015, <http://www.atlanticcouncil.org/blogs/natosource/infographic-transformation-of-nato-forces-after-wales-summit>, accesat la 05.01.2017.

BIBLIOGRAFIE

Barbu Florin, *Determinări ale mediului de securitate european asupra evoluției forțelor terestre*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2015.



Benitez Jorge, *Infographic: Transformation of NATO Forces After Wales Summit*, 11 June 2015.

Donnelly Chris, *Understanding NATO's evolution and current challenges*, the Institute for Statecraft, 15 April 2016.

King Antony, *The Transformation of Europe's Armed Forces: From the Rhine to Afghanistan*, Cambridge, 2011.

Lasconjarias Guillaume, *NATO's land forces: Losing ground*, American Enterprise Institute, 4 June 2014.

Mariano Stephen J., *Untangling NATO Transformation*, Centre for International Relations, Queen's University Kingston, Ontario, Canada, 2007.

Pîlșoiu Ion, *Forțele terestre în noua paradigmă a securității naționale*, Conferința doctrinară a forțelor terestre, București, 28-29 octombrie 2009.

*** NATO Emerging Security Challenge Division, *The World in 2020 – Can NATO Protect Us? The Challenges to Critical Infrastructure*, Conference Report, Brussels, 10 December 2012.

<http://www.natolibguides.info/transformation>